

та психологічні науки. – № 3. – 2014. – С. 102-115.

6. Скакун О. Ф. Юридична деонтологія / О. Ф. Скакун. – Харків : Еспада, 2008. – 400 с.

7. Прикордонні традиції, історія та сучасність // Конспект по комплексному заняттю з морально-психологічного забезпечення: Адміністрація ДПСУ – К., 2010.- 139 с.

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Людмила Прокоф'єва

викладач кафедри загальної та практичної психології
Ізмаїльський державний гуманітарний університет

В умовах проведеного в Україні курсу на підвищення якості освіти важливим аспектом оцінки професіоналізму стає не стільки знання викладачем інноваційних технологій, скільки його готовність і вміння застосовувати на практиці інноваційні методи навчання. На фоні трансформації освітньої парадигми, при використанні термінології А. Моріти, актуалізується творча активність [1], проявляється і стає необхідним інструментом інноваційний підхід в викладанні.

У сучасному інформатизованому суспільстві, що забезпечує можливість доступу кожному студенту в глобальну мережу Інтернет, роль викладача з простого «транслятора знань» переходить в «тлумача досвіду» і «транслятора смислу» [5]. Викладач повинен розвивати ініціативу, творчий пошук і самостійність студента в прийнятті рішень з установкою на співробітництво і діалог. Сьогодні суть проблеми полягає в тому, що не завжди викладачі можуть застосовувати в навчальному процесі інноваційні методи навчання. Це обумовлено, на нашу думку, в основному небажанням витратити додатковий час на їх підготовку та впровадження в навчальний процес, до кінця не усвідомлюючи користь від цього і ефективність, що може бути пов'язано з низьким рівнем кваліфікації, недооцінкою інноваційних переваг (при їх вмілому додаванні до освітніх модулів) і з творчою пасивністю окремих педагогів. Причини вищесказаного, як це часто буває, також ховаються в морально-психологічному кліматі організації, показниками якого є ступінь згуртованості співробітників,

плинність кадрів, громадська оцінка праці та ін. Зокрема, В. І. Добриніна і Т. Н. Кухтевіч відмічають, що впровадженню нововведень у ВНЗ в значній мірі перешкоджає висока конфліктність по лініях «викладач - студент» і «викладач – викладач» [1, с. 8]. Саме тому вкрай важливо розвивати в ВНЗ інтерес професорсько-викладацького складу до інноваційних технологій та методів навчання, а також забезпечувати адміністративні умови та матеріальне стимулювання для їх використання.

Під «інноваціями в освіті» розуміється процес удосконалення педагогічних технологій, сукупності методів, прийомів і засобів навчання [4, с. 73]. Поняття «педагогічна інновація» трактується Е. С. Рапацевічем як нововведення в педагогічній діяльності, що змінює зміст і технології навчання і виховання, які мають на меті підвищення їх ефективності [3, с. 198].

Г. В. Лаврентьєв і Н. Б. Лаврентьєва в даному випадку передбачають теоретично обґрунтоване, цілеспрямоване і практико-орієнтоване нововведення, яке здійснюється на макрорівні (призводить до зміни парадигми системи освіти), мезорівні (змінює освітнє середовище регіону, конкретного навчального закладу, обумовлює створення нових навчальних закладів на основі новітніх концептуальних підходів) і макрорівні (спрямовано на формування нового змісту окремого курсу (блоку курсів)).

Під «інноваційною вищою освітою» більшість сучасних вчених [1; 2; 6 та ін.] розуміють освіту, засновану на нових знаннях і інноваційної динаміці. На думку А. Я. Савельєва, «інноваційна динаміка» - це логічна послідовність технологій перетворення нових знань в технічну або соціальну реальність, перетворення наукових знань в товар або послугу. Вчений антропоцентризм, самоврядування і професіоналізм визначає характерними властивостями інноваційної освіти [3].

Аналіз сучасних педагогічних та психологічних досліджень дозволяє нам виділити наступні інноваційні технології навчання:

- інтерактивні технології навчання,
- технологію проектного навчання,
- комп'ютерні технології.

Таким чином, в сучасному викладанні можна виділити інноваційні технології (і методи) як із застосуванням технічних засобів, так і без них. Дійсно, в умовах загальної інформатизації та обраного курсу на побудову «інформаційного суспільства», коли інформація оновлюється в максимально короткі терміни і обсяг її перевищує фізіологічні можливості освоєння, обійтися без технічної складової

процесу навчання просто неможливо. Проте більш економічними для вузу, ергономічними (в силу їх впливу на організм при недотриманні режиму праці і відпочинку) для окремих користувачів (студента і викладачів) в порівнянні з технічними засобами являються інноваційні технології, засновані на педагогічних і психологічних нововведеннях, без застосування технічних засобів. Безумовно, на початковому етапі розвитку інноваційного підходу, при низькій готовності економіки до створення інформаційного суспільства, вони, по суті, повинні мати пріоритет.

О. М. Пехота [5] в своїх дослідженнях акцентує увагу на тому, що при виборі навчальних інноваційних технологій, методів і визначенні їх доцільності потрібно орієнтуватися на цілі та ідеї навчання, способи їх постановки через зміст, структуру і навчальну діяльність, матеріально-технічне та методичне забезпечення процесу навчання, на критерії його раціональності, інтенсивності і ефективності, специфіку викладання навчальних (зокрема, психологічних) дисциплін. Велике значення мають активні методи навчання, при інноваційному підході стимулюючі ініціативність студентів в навчальному процесі, на протиположність традиційному, де їх роль пасивна. Еволюція цього терміна проявляється за такими близьким за своєю суттю поняттям, як «активне соціально-психологічне навчання» [1], «інтенсивні методи навчання» [3], «інтерактивні методи навчання» [6], «інноваційне навчання» [2] та ін.

Інноваційні методи навчання засновані на використанні останніх досягнень науки та інформаційних технологій в освіті та сприяють підвищенню якості освіти шляхом розвитку у студентів творчих здібностей і самостійності. До них можна віднести, насамперед, такі методи як проблемне і проективне навчання, дослідницькі методи, тренінгові форми, що передбачають актуалізацію і розвиток наявного потенціалу.

Досить багатий досвід розробки та впровадження інноваційних освітніх технологій накопичений в Народній українській академії (НУА) за 24 роки експериментальної діяльності по формуванню оригінальної моделі інноваційної освіти [1; 3; 5].

Коллективу НУА вдалося розробити і реалізувати ідеологію і практику сучасних педагогічних технологій. Деякі, на наш погляд, можна успішно впровадити і в Ізмаїльському державному гуманітарному університеті, а саме:

- викликати у студентів стійку зовнішню і внутрішню мотивацію до навчальної діяльності;

- вчити діалогічно, тобто у співпраці з студентами;
- вчити діагностично, постійно спостерігаючи за навчальною діяльністю студентів, спрямовуючи і підтримуючи їх, якщо буде потреба;
- забезпечити варіативність навчальних дисциплін, з урахуванням різних категорій студентів, щоб була можливість переформувати структуру їх мотивацію до навчання (або пізнавальний інтерес);
- розвивати здатність до рефлексії;
- стимулювати креативність і творчість студентів;
- сприяти формуванню суб'єктності кожного студента, розвитку його самостійності і відповідальності щодо пізнавальної діяльності.

Отже, на наш погляд, вкрай необхідно створювати умови для реалізації інноваційних освітніх проектів, програм і впровадження їх результатів в практику. Це вимагає випереджаючої професійної освіти, перенесення акценту з підготовки вузькопрофільних фахівців на багатостороннє особистісно-орієнтоване навчання на основі інноваційного підходу, який по суті своїй є синергетичним. Велика роль при цьому відводиться підвищенню якості освіти через використання інноваційних методів і технологій навчання. Найбільший ефект для студентів може бути досягнутий при їх комплексному і систематичному використанні в освітньому процесі.

Література:

1. Астахова Е. В. Инновационный поиск продолжается... : из мирового опыта становления непрерывного образования / [авт. кол.: Ануфриева И. Л., Артеменко Л. А., Астахов В. В. и др.] ; под общ. ред. В. И. Астаховой; Нар. укр. акад. – Харьков : изд-во НУА, 2012. – С. 3-10.
2. Даниленко Л. Інноваційна діяльність у загальноосвітніх навчальних закладах / Л. Даниленко // Директор школи. – № 20. – 2000. – С. 5.
3. Непрерывное образование в объективе времени : монография / В. В. Астахов, В.И. Астахова, Е.В. Астахова и др. ; сост.: Н.А. Лобанов, Е.В. Астахова. – СПб. ; Харьков, 2014. – 234 с.
4. Нові технології навчання / Ред. кол.: В. О. Зайчук, О. І. Ляшенко, А. М. Федяєва та ін. – К. : ІЗМН, 1996. – 152 с.
5. Освітні технології / За заг. ред. О. М. Пехоти. – К. : А.С.К., 2002. – 255 с.
6. Стрельніков В. Дидактичні можливості інформаційних технологій навчання / В. Стрельніков, В. Губачов // Імідж сучасного педагога. – № 7-8. – 2003. – С. 53-